Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Nota actief openbaar
Ja

Directoraat Generaal Volksgezondheid
Directie Infectieziektebeleid
Team C

Opgesteld door
[redacted]

Aan Minister VWS Deadline: 10 juli 2026

nota

Datum
10 juli 2026

Kenmerk
4481335-1101236-IZB

Bijlage(n)
3

TER BESLISSING

Verzending kamerbrief: Maatregelenpakket Geitenhouderijen en omwonenden

1. Aanleiding

Op 9 januari jl. is de Tweede Kamer geïnformeerd over de kabinetsreactie op de adviezen van de Gezondheidsraad over gezondheidsrisico's rondom geitenhouderijen. In de kabinetsreactie en nadien bij het commissiedebat Zoönosen en Dierziekten (14 januari jl.) is toegezegd dat de Kamer voor de zomer wordt geïnformeerd over een nader uitgewerkt maatregelenpakket om het gezondheidsrisico voor omwonenden van geitenhouderijen te beperken, gebaseerd op de uitkomsten van de impactanalyse. De brief is op 7 juli in de RFL besproken en op 10 juli in de MR en wordt gezamenlijk door U en de Stas LVVN ondertekend en mede namens Stas IenW en MVRO verstuurd. Met deze brief worden de rapporten van de Impactanalyse als bijlagen verstuurd.

2. Geadviseerd besluit

- U wordt geadviseerd akkoord te gaan met de verzending van de Kamerbrief, gezamenlijke ondertekend met SLVVN, mede namens SIenW en MVRO.
- U wordt geadviseerd om met deze Kamerbrief twee rapporten aan te bieden: de ruimtelijke impactanalyse '*Impactanalyse Geitenhouderijen Nederland*' (Haskoning, 26 juni 2026) en de economische impactanalyse '*Impactanalyse afstandsnorm geitenhouderijen*' (Rebel, 4 juli 2026).

3. Kernpunten

De afgelopen maanden is een tweedelige impactanalyse uitgevoerd naar impact op woningbouw en sector en hebben de betrokken ministeries de sporen van het maatregelenpakket verder uitgewerkt. In de brief staat dat een landelijk maatregelenpakket is ontwikkeld om de gezondheid van omwonenden bij geitenhouderijen te beschermen. Hieronder staan de belangrijkste punten uit de brief:

- De impactanalyses hebben een analyse gemaakt van de impact van een afstandsnorm op 500 of 1000 meter; deze laten zien hoeveel woningen en gevoelige bestemmingen zich bevinden op deze afstanden en wat de (economische) impact is op de geitensector en op woningbouw als een afstandsnorm op 500 of 1000 meter zou worden ingevoerd.
- De uitkomsten laten zien dat gemiddeld genomen, op landelijke schaal, de impact van een afstandsnorm voor de geitensector leidt tot minder economisch waardeverlies dan de huidige situatie met provinciale moratoria. Dit komt doordat buiten de afstandsnorm meer ruimte ontstaat

voor nieuwvestiging en uitbreiding van bedrijven dan nu het geval is met moratoria. Er is wel een verschil in de impact op bedrijven die binnen of buiten de afstandsnorm vallen. Ongeveer een derde van de geitenbedrijven valt binnen de afstandsnorm.

- Voor woningbouw is zowel binnen een straal van 500 meter als binnen een straal van 1.000 meter sprake van 'harde' (onherroepelijke) woningbouwplannen als 'zachte' plannen die nog in ontwikkeling zijn. Het overzicht laat zien dat binnen 1000m sprake is van een grotere impact voor deze plannen (incl. het aantal te realiseren woningen) dan het geval binnen een straal van 500m.
- De impact op woningbouw is daarbij aanzienlijk, zeker bij het toepassen van een afstandsnorm van 1.000 meter rondom bestaande geitenhouderijen.
- Bij een 500-meternorm kunnen grofweg 1.100 (zacht)geplande woningen niet worden gebouwd en bij een 1.000-meternorm zijn dat er bijna 10.000.
- Op basis hiervan, en terugblikkend naar de adviezen van de Gezondheidsraad en de aanvullende antwoorden van de VGO-onderzoekers waaruit blijkt dat er geen significant verhoogd risico is buiten 500 meter, is een gezamenlijk voorstel van aanpak opgesteld door de 4 betrokken bewindspersonen (VWS, LVVN, BZK en IenW). Deze is ook besproken met medeoverheden.
- Ten eerste is het doel om te voorkomen dat nieuwe situaties ontstaan waarin omwonenden van geitenhouderijen een verhoogd gezondheidsrisico lopen. Het kabinet is daarom voornemens om een afstandsnorm van 500m in te voeren tussen geitenhouderijen en woonkernen en andere gevoelige functies (zoals kinderdagverblijven en ouderenzorginstellingen).
- Ook uitbreiding van bestaande geitenhouderijen wordt niet toegestaan binnen deze afstandsnorm, in ieder geval zolang er geen effectieve maatregelen zijn die de emissies uit de stallen kunnen reduceren.
- Om deze afstandsnorm te realiseren dient regelgeving opgesteld te worden waarvoor eerst een plan-mer-procedure uitgevoerd moet worden, de totale wetgevingsprocedure zal naar schatting 2,5-3 jaar in beslag nemen.
- Ten tweede is de inzet om te komen tot effectieve bedrijfsmaatregelen met als doel het gezondheidsrisico te beperken. Daartoe wordt door de WUR meerjarig onderzoek uitgevoerd, dat inmiddels gestart is.
- Ten derde heeft het kabinet aandacht voor bestaande situaties waar de gezondheidsrisico's het grootst zijn, de zgn. prioritaire locaties. Welke locaties dit zullen zijn, moet nog worden bepaald. Wat de beste aanpak is op deze locaties zal nog verder worden uitgezocht, en daarbij zijn, zoals aangegeven in de brief van 9 januari jl., maatwerk en proportionaliteit het uitgangspunt. De uitwerking zal in nauw overleg gaan met gemeenten en provincies.
- Daarnaast blijven we het gezondheidsrisico monitoren, te beginnen door het voorgaande epidemiologische onderzoek naar longontstekingen bij omwonenden (bij de huisarts) te herhalen voor de meest recente periode na corona (2023-205) zodat deze als baseline kan dienen voor een vervolg wanneer maatregelen geïmplementeerd zijn.
- Ten slotte geeft u in de brief aan dat de samenwerking met medeoverheden belangrijk is en dat u hen vraagt ook de komende periode (terwijl nadere regelgeving wordt voorbereid) de gezondheid voor

omwonenden nadrukkelijk mee te blijven wegen in ruimtelijke besluitvorming.
- De Kamer zal opnieuw geïnformeerd worden voor het eind van dit jaar en ook tijdens het aankomende commissiedebat Zoönosen en dierziekten.

4. Toelichting

a. Financieel-economische gevolgen, arbeidsmarkteffecten en regeldrukeffecten
Financiële gevolgen voor het Nivel onderzoek zijn gedekt. Eventuele verdere financiële consequenties moeten nog in kaart worden gebracht.

b. Juridische aspecten
Het voornemen is dat de afstandsnorm zal worden opgenomen in de regelgeving onder de Omgevingswet. Daarvoor zullen de gebruikelijke vervolgstappen genomen worden om tot een zorgvuldige uitwerking van dit voornemen te komen. Het gaat nu om een besluitvoornemen, pas nadat deze procedures zijn doorlopen kan de regelgeving in werking treden.

c. Politieke en maatschappelijke context
- Politieke partijen aan beide kanten van het spectrum brengen de belangen van volksgezondheid en de geitensector naar voren. Het traject kent een lange voorgeschiedenis (VGO-onderzoek sinds 2011) en krijgt de nodige aandacht in de politiek en de media. Het is goed dat er nu eindelijk meer duidelijkheid komt over maatregelen, zowel voor omwonenden, geitenhouders als medeoverheden.
- Bij debatten over zoönosen en dierziekten komt VGO vaak aan de orde. Onlangs nog bij tweeminutendebat van 18 juni.
- Er zijn begin dit jaar twee moties ingediend die met deze brief worden afgedaan:
    - Motie 29683-320 van het lid Kostić (29-1-2026) verzoek om, waar spanningen zijn tussen deze verschillende belangen, woningbouw en volksgezondheid te prioriteren boven de intensieve geitenhouderij.
    - Motie Grinwis c.s. 29683-321 (29-1-2026) over initiatieven mogelijk maken om geiten te verplaatsen naar verder weg van de bebouwde kom en/of locaties met kwetsbare bewoners.
- Met deze brief worden twee toezeggingen afgedaan: (1) de schriftelijke toezegging 12437 (gedaan in brief 9 jan 2026) dat MVWS samen met SLVVN de Kamer voor de zomer zal informeren over een brede impactanalyse om duidelijkheid te krijgen en zo tot een zorgvuldige weging te komen wat een proportionele en goed onderbouwde aanpak is mbt maatregelen om het gezondheidsrisico voor omwonenden van geitenhouderijen te beperken. Met daarin specifiek aandacht voor het belang van de woningbouwopgave, en (2) de schriftelijke toezegging 12412 (13 maart 2026) dat de Kamer voor het zomerreces een nader uitgewerkt plan ontvangt gebaseerd op de uitkomsten van de impactanalyse.
- In deze brief wordt een nieuwe toezegging gedaan om de Kamer opnieuw te informeren voor het eind van dit jaar.

- Het onderwerp ligt gevoelig bij het publiek, zowel bij de omwonenden als geitenhouders. In de media wordt er regelmatig aandacht aan besteed, zowel aan de gezondheidsrisico's voor omwonenden als impact op de geitensector en op woningbouwplannen. De sector is betrokken en is bereid mee te werken met onderzoek en al te beginnen met 'no regret' maatregelen. Daarnaast blijven er kritische geluiden uit de sector over de bevindingen van het VGO-onderzoek en de adviezen van de Gezondheidsraad. Recent is een rapport gepubliceerd door statistische onderzoekers van de Universiteit van Gent, die in opdracht van de geitensector de rapporten van het VGO-onderzoek hebben bestudeerd en beoordeeld.

5. Afstemming

De brief is afgestemd met betrokken departementen (LVVN, BZK, IenW) en passages van de brief zijn afgestemd met medeoverheden IPO en de VNG, en waar relevant (voor het onderzoek) met WUR en Nivel. De brief heeft voorgelegen in de RFL en de Ministerraad en is als zodanig gedragen door het kabinet.

6. Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Tot personen herleidbare gegevens zijn onleesbaar gemaakt in verband met bescherming van de persoonlijke levenssfeer.